

૪૫૧૬ ૪૫૧૬

આવૃત્તિ ૧ લી.]

[પ્રત ૧૦૦૦

પત્રી મંગલ કત્રી
પત્રી કુશવલાલ દામોદર.

લીલાવતી નાટકનાં ગાયનાં.

કિમ્મત બે આના.

(સર્વ હુકમ રચનારે સ્વાધિન રાખ્યા છે.)

• અમદાવાદ.

ધીકાંટે યુનિયન પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ.

સંવત ૧૯૪૬

સને ૧૮૯૦.

કિમ્મત બે આના.

લીલાવતી નાટકનાં ગાયનો.

અંક ૧ લો.

સ્થળ—દિવાનખાનું.

પાત્ર—સુમતિવિલાસ અને ભીમે.

સુમતિવિલાસ—(રાગ ખુશરહે સનમગ્ન.)

અલ્યા ભીમા ફરવા આજ જવું છે મારે,
માટે નવી ટોપી લઈ આવ્ય પેરવા કાળે;
જા જલદી પેટી ઉઘાડ કુચીઓ આ રહી.
લઈ આવજો ખુદની જોડ પડી છે જે તહીં.

ફૂંજે પીતાને જાયે ભાઈ સે'લ આવાને,

ભીમે—વાર કહી આવુંછું જાઓ તમે નહાવાને;
(સ્વગત) શાથી શેઠ લુગડાં નવાં નવાં માગેછે;

આ તાલમેલનો તોર જુદો લાગેછે.

ગુપ્તપણે જઈને ચર્ચા જોઉં સાક્ષાત,

• પછી આવી શેઠને કહેવી સઘળી વાત.

સુમતિવિલાસ—(આવીને.)

ક્યાં મેલી ભીમા લાવ્ય ટોપી તું મારી.

ભીમે—હ્યો સઘળું આ તૈયાર જાઓ શણગારી.

સુમતિ—ધન્ય ધન્ય ભીમા આપું શાખાશી તુજને;

હવે જઈં ફરવા કાજ વાર થઈ મુજને.

ભીમે—(ગયા પછી) ગીતી

ભેદ ભાઈનો ભારી, તેથી હું પણ જઈં જોવા કાળે,

ચર્ચા સૌ નિહાળી, શેઠને સઘળી જાણ કઈ આળે.

પ્રવેશ ૨ જો.

સ્થળ—ગુણકાવાસ

પાત્ર—કામલતા, કુબુદ્ધસુંદરી, સુમતિવિલાસ, ને બીમો

સુમતિવિલાસ—

માઠ

કેવી પેલી રમ્ય દીસેછે સુંદર રમણીનાર,
દેખી અને દુરથી મારા દિલમાં આવે પ્યારરે—ટેક.
મુખ મનોહર શું મલકતું, કંઈ મુક્તા હાર;
સુખકર સેયોશીર પરછે. ભમ્મર ધનુષ્ય કટારે.—કેવી.
અત્તર અગરજ અંગ વિલેપી, બેઠી ઝરખા માંવ;
દેખી દીલમાં દાવાનળ સળગ્યો, કામ કરે ત્રાણત્રાણરે—કેવી.

બીમો—

(ગુપ્તપણે) ગીતી

પ્યારથી ભાઈ પીડાતા, ફાંફાં મારે મળવાને કાળે;
ઝો પેલી કો'ક આવે, નાશ આપુ ભોગ મળ્યા આળે.

કુબુદ્ધસુંદરી—

અજલ

શેઠ કેમ ઉભા રહ્યા શું વિચારે આપ;
સ્નેહ ધરીને સાથે આવે! ટાળી તનના તાપ.
શરમ શાને માટે રાખો આપ છો સતુર.

સુમતિ—ચાલો આવવાને માટે ખુશી માઈ. ઉર.

કામલતા—

ઝંઝોટી હુમરી

મુખ જોવાને પ્યારા તલપી રહી
તલપી રહી તલપાતી રહી મુખં
જરા વારમાં મન હરી લીધું;
પધારોને પ્યારા બેસો અહીં. મુખં

પ્રવેશ ૩ જો.

સ્થળ—સદાકૃષ્ણની હાલેલી.

પાત્ર—સદાકૃષ્ણ, સે'જલદે, ભીમો.

સદાકૃષ્ણ— ત્રીતાળી ચોપાઈ.

પ્રાણપ્રીયા સુંણો વાત કહું, પુત્ર નીવડયો ડાહ્યો બહું,
જ્ઞાનો લાગે બેટા બુદ્ધિશાળી, એના વડે છીએ ભાગ્યશાળી.
લઈ લગ્ન હું પરણાવું પ્રીતે, ફલાવો લઈએ સંસારની રીતે;
સજેડ આળ જોઈને ઠરસું, ધર્મ કાર્ય સુખે નિલ્ય કરશું.

સે'જલદે— સદર.

સ્વામી સલ સૌ વાત તમારી, પ્રીતે પરણાવી પુરૂં હોંશ મારી;
“બાઈ” કહીને બોલાવે વહુ, એવી સંતોષીને સદા રહું.

કાણ જાણે કે મરશું કાલ, માટે લગ્ન એનું લેવું હાલ;
પત્ર લખી વેવાઈને જણાવો, જેમ જલદી અને તેમ બનાવો.

ભીમો— ગીતી.

શેઠ સાહેબ સુંણોને, સલ વાત હું કહું છું વિસ્તારી;
ગયા ઘેર ગુણકાને, સુમતિ શેઠે કરી એથી ચારી.

સદાકૃષ્ણ—અરે વાત આતેશી? પુત્ર આપણો નીવડયો વ્યભીચારી
• જઈ ઝટ રાજને, જણાવી રાંડને દાંડ દઈ મારી.

• પ્રવેશ ૪ થો.

સ્થળ—રાજ્ય કચેરી.

પાત્ર—સદાકૃષ્ણ, કનકસેન, બુદ્ધિસાગર, વિદુષક.

• સદાકૃષ્ણ— (કહું શું નશીએ દુઃખીયો રાહ.)

અરજી રાજજી દુઃખની સુંણોને, સ્થાય કરીને શત્રુ હણોને—ટેક.
સુમતિવિલાસ જે પુત્રછે મારો, ગુણકા તણો એ ચાર બન્યોછે.

લગ્ન અમારે લેવું છે એનું, અપાવો મ્હેર કરીને અમેને;
પહાડ તમારો કદા નહીં ભૂલીયે, નમી નમી લાગું પાય તમેને.
કનકસેન— ગજલ.

જાઓ પ્રધાનજી તમે, ગુણકાને ઘેર;
સુત નગરશેઠનો, લાવો કરી પે'ર.
વિવિધ પ્રકારે એ વેસ્યાને, સમજાવજો ત્યાં;
તાકીદ કરી તેડી લાવો, શેઠ સુત છાં.

બુદ્ધિ— હુકમ આપનો ઉઠાવી જાઉં હું જરૂર;
એક ઘડીમાં ખડો કરું, આપની હજીર.

વિદુ— ઉભા રહો જાઓ નહીં, માંડું પણ છે કામ;

બુદ્ધિ— રાજાજીની આગળ જઈ, કહેજો તું તમામ.

વિદુપદ - મેરા કાજ સાહેબ-એ રાગ.

સાચુ સુંણો સાહેબ, સાચુ સુંણો સાહેબ;
ઘરની રાંડ મને રોજ રગડે. સાચું
બહાદુર બંકો અહીં બનુંધું, ઘરમાં થઉં ગરીબ;
સોમણ તેલે ચાલે અંધારું, મારે ધીઆધીઆ. સાચું
ખાવાની જો ખુશી હોયતો, નારી સામે નાચું;
નહીં તો નીરાશ થઈને, પોહોળું કરવું ડાચું. સાચું
ભભકો મારો ભાણી ભુંડી, ડરે નહીં લગાર;
આંખ્ય કરું તો આડું લઈને, મારે મુજને માર. સાચું
વગર વાંકે લડવા આવે, લોટ ફાકતી સામી;
અધારામાં ઉભી હોયતો, જાણે ભૂતની મામી. સાચું

બુદ્ધિસાગર— ગીતી.

કહ્યા મુજબ કરી આવ્યો. મહા મેહેનને સમજાવી એને;
કાલે તે મોકલશે,
રાજા—પૈસો ખરચી પરણાવો તેને.

અંક ૨ જો.

પ્રવેશ ૧ લો.

સ્થળ—ધનપાળશાહની હવેલી.

પાત્ર—ધનપાળશા, લક્ષ્મીબાઈ, પદ્મીથી ગોર.

ગોર— ત્રીતાળી ચોપાઈ.

શેઠ સુંણોને મારી વાત, કૌશામ્બીથી આવ્યો લગ્ન માટ;

સદાકૃળ શેઠના છે જીહાર, જુછ્યા વેવાણે સમાચાર.

આ કાગળ જીઓ આપનો, પ્રત્યુત્તર આપો તે તણો;

જવુંછે પાછું જલદી મારે, કહો વીવાહ ક્યારે આદરે.

ધનપાળશા— ગજલ બીહાગની.

શાણી પ્રીયા સુણ વાત મારી, આવ્યો વેવાઈનો પત્ર;

આત્મજુ સાથે અહું હોંશ ધરી, મોકલ્યોછે અત્ર.

માટે શો વિચાર તાહરો, કહેને મને આજ;

ઉત્તર માટે ખોટી ક્યારના, થાયછે માહારાજ.

લક્ષ્મી—લખો કે લગ્ન આદરજો, વાંચીને આ પત્ર;

ધનપાળ—ચાલ સારે લખીયે, કે લાવો જનન યત્ર.

પ્રવેશ ૨ જો.

સ્થળ—ગુણકા વાસ.

પાત્ર—કામલતા, સુમતિવિલાસ.

કામલતા— (સહીયર દુઃખ શું દાખવું. એ રાહ.)

પ્યારા તમે તજીને મને, જશો આપ ભૂવન;

તેથી વિયોગે જુરી મરીશ, દાવાનળ ઉઠે તન. પ્યારાં

નહીં ભાવે કદી મુજને, ખાવાં ભોજન રસાળ;

સુવું ગમે નહીં સેજ્યા મહીં, નવ છોડો મયાળ. પ્યારાં

સુમતિ—શોક રૂા છોડો સુંદરી, ધારી હૃદયમાં ધીર;
 અચૂપાત કરી બીજવ્યું, શાથી શાણી ચીર. શોક૦
 અતી આચ્છદ્યી પરણવા હુંતો, જઈ પીતાને ધામ;
 પરણી પાછો તુરત વળું, પ્રીયા મુકી તે હામ. શોક૦
 વચન તેનું આપું તને, ખાઉ ધર્મના સમ;
 પરણી તજીને પાછો વળું, છાનોમાનો આ ગમ. શોક૦

કામલતા— **ગીતી.**

વચન આપનું પળજો, હાલ રમ્મ હું તમને તો આપું;
 કહ્યા મુજબ નહીં આવો, તો હું નિશ્ચે શિશ આ દાપું.

સુમતિવિલાસ— **પીલુ.**

નહીં નહીં છોડનાર, ખારી નહીં નહીં હું છોડનાર;
 કેમ તને તજું પ્રીયા, તું છે હૈયાનો હાર. નહીં૦
 ચંદ્ર વદન જોઈ તારૂં જીવું ચક્રાર;
 તેને માટે જોઈ ન, લાવ્ય દિલદાર. નહીં૦
પ્રવેશ ૩ જો.

સ્થળ—સદાશ્વનની હવેલીનો ચોક.

પાત્ર—સદાશ્વન. સે'જલદે, અને ગાનારીઓ,

સે'જલદે— **ત્રીતાવીચોપાઈ**

ખારોકો લાવો સ્વામીનાથ ગદાર ખેડો ગાતારીનો સાથ;
 લાણી આપું તે લઈ જાય, ઘેર જઈ ઝૂટ તૈયાર થાય.
 પારેખ પાસે બચકા બંધાવો તમે જઈને વેહેલો જોડાવો,
 પેટી માંદીથી કાઢવી પુંચી, માટે આવતા જાઓ કુંચી.

સદા—લે કુંચીઓ આપું તુજને લેવું હોય લઈ આપ મુજને;
 હેંડ ખારોકો પણ જતાવું, પછી વેહેલો જોડાવી લાવું.

ગાનારીઓ — ચોકમાં ગાયછે.

ભમરા પેહુસો વધાવો મારે આવીઓ,
મેંતો મોકલ્યો મારા દાદાને દરબારરે;
વાડીના ભમરા દ્રાક્ષ મીઠીરે ચાંપાનેરની ટેક.
મારી દાદીએ હરખે વધાવીયો,
મારા દાદાએ જાલ્યા પાલવ છેડારે વાડીના.
ભમરા બીજો વધાવો મારે આવીઓ,
મેંતો મોકલ્યો મારા મામાને દરબારરે. વાડીના.
મારી માતાએ હરખે વધાવીયો,
મારા મામાએ જાલ્યા પાલવ છેડારે. વાડીના.

પ્રવેશ ૪.

સ્થળ—લગ્ન મંડપ.

• ધન્યપાળશાહુ તરફથી ગાનારીઓ.

લાડો તો હુચે હુચે મંડયોરે, લાડીને કંસાર નવી ભાવેરે;
લાડો તો દુકાળમાં આવ્યોરે, લાડી તો સુકાળમાંથી આવીરે.
લાડો લાડી જમે કંસારકે, સામો વેવાઈ ટળવજે;
ખેટા. મને આંગળી ચટાડકે, કંસાર કેવો લાગેરે.
સોળ વરસના સોમયાને, ફેરા ફરતાં ન આવજારે;
નાની મારી લીલાવતી બેનને, ફેરા ફરતાં આવડ્યારે.

સદાશ્રુ તરફની ગાનારીઓ.

એક ઝારા ઉપર ઝારીરે, એતો લાડી થઈ અમારીરે;
એતો અમારાં કહ્યાં કરશેરે પેલી વેવાણનાં બોલ પુઠે ધરશેરે.
• હુચે ટીંબે ધંટી કેસર જનનીરે, લોટપડે ફરસુળી કેસર જનનીરે;
લોટેલાટેથુલુ કેસર જનનીરે, વેવઈની આંખમાં ફુલુ કેસર જનનીરે.
એ ફુલુ કેમ મટશે કેસર જનનીરે, ઉનાળે ઓગળસે કેસર જનનીરે.

ધન્યઆળશાહુ તરફથી ગાનારીઓ

લાડી આપી પાડી આપી જનૈયાની માડી આપી તોયે
લડધા માંડવા હેઠેરે.

(પછી વરકન્યા પરણી ઉઠેછે ને જન જનયછે.)

અંક ૩ જે.

પ્રવેશ ૧ લો.

શીયળ—સુમતી વિલાસનું શયનગૃહ.

પાત્ર—સુમતિ વિલાસ અને લીલાવતી.

સુમતિ વિલાસ—(ઉઘતી જોઈને.)

ગીતી.

અરે ! અહીં શીદ આવ્યો, ચાલ પ્યારીને જલદી મળું;

મુજ વિયોગે તેતો, થઈ રહી હશે દિલે બળું બળું.

લીલાવતી—(ઉઠીને પતીને ન દેખ્યાથી.)

કલ્યાણ.

સ્વામીનાથજી, શીદ મને તજી;

પરણીને હું પેહેલે આણે, આવીશું હજી; (એ ટેક.)

માત તાતને સગાં સબંધી, કેરો તોડી સંગ;

આશા ભેર આવી અહીંયાં, કેમ દમો છો અંગ. સ્વામી.

સુવસ્ત્રો સળગાવે મુજને, નહીં ભોજન પર ભાવ;

કેમ કરો છો કદણુ આવો; સ્વામી આપ સ્વભાવ. સ્વામી.

મસ્કરી મારી કરતા હો' તો, આવો જલદી નાથ;

કો'તો પ્યારા સામી આવું, ગ્રહું તમારો હાથ. સ્વામી.

(આસપાસ જોતાં નજરે ન પડવાથી ગભરાઈને.)

રાગ સીતાજના મહીનાનો.

શું કરું હવે જગનાથ, દુઃખ અતી થાય છે;
પતી વીના પડે નહીં એન, જીવ મુંઝાય છે.
ગયા હશે તે ગુણકા ઘેર, મને એમ લાગે છે,
કરજો સ્થાય મને ઓ ઘર, પુત્રી તારી માગે છે.

પ્રવેશ ૨ જો.

સ્થળ—વેરુયાવાસ.

પાત્ર—કામલતા, સુમતિ વિલાસ.

કામલતા— (પીયુને તળવનાર. એ રાગ.)

કાયા આ કરમાય મારી મુખ જોને સુકાય;

ધૈર્ય ધાર્યું રહેતું નથી, મનકું મસ મુંઝાય.

હજી સુધી કેમ નહીં આવ્યા પ્રાણપતી;

તેથી દુઃખ દિલ મારા થાય છે અતી.

સુમતિ—(પ્રવેશ કરીને.)

રાગ.

અરે પ્યારી મારીતું નવ કરંડ્યાટ, છોડી પ્રીયાદોડી આવ્યો તારે માટ.
શુદ્ધ ચિતે પ્રીત રાખે મુજપર. તેથી હું થઉં છું અતિ ખુશ ભર
રંગે તુજ સંગે રમું નિત્ય જ્વર, કદી હવે પ્યારી હું નહીં જાઉં બહાર
દીલે ગભરાશો ન ગુણીજો આપ, આવો હોંસે ભેટીજો ટાળીએ સૌ સંતા

પ્રવેશ ૩ જો.

સ્થળ—ધન્યપાળશાહનું ઘર,

પાત્ર—લીલાવતી. લક્ષ્મીબાઈ.

લક્ષ્મીબાઈ— ત્રીતાળી ચોપાઈ.

બન્ને આવી તું પુત્રી મારી. કહે કુશળ છે જાત તારી;

સાસુ સસરાનો કેવો સ્વભાવ, કેવો નેહ રાખે તારો નાવ.
અણુધારી તું કેમ “આ” આવી, કહે કેને તને દુઃખાવી;
શું દુઃખ પડ્યું તુજ માથે, કે તરછોડી તને નાથે.

લી૦—સુણ વાત તું માતા મારી, હું સત્ય કહું વિસ્તારી;
સાસુ સસરાનો સ્વભાવ સારો, પણ વ્યભિચારી વર મારો;
રાખી ગુણકા તે દુઃખ ભારી, નથી રહેવાતું ધીરજ ધારી.
તેથી અણુધારી હું આવી, મારા સમ રહે એન છાની.

પ્રવેશ ૪ થો.

સ્થળ—સદાક્ષીની હવેલી.

પાત્ર—સદાક્ષી, સેનલદે.

સદાક્ષી— બનજરો.

શાણી પ્રીયા સુંણો મારી, વંદ્યો પુત્ર વ્યભિચારી એ ટેક.
આખરે ગુમાવી એને, શું શીખામણ દઉં તેને.
નથી છોડતો ગુણકા ચારી. વંદ્યો.

ઉપાય નથી હવે કાંઈ મારો, બહું જોઈ પુત્ર નહારો;
લોક કરે મસ્કરી મારી. વંદ્યો.

સે૦—શોક તજીને તેડવા જાઓ, કરી આણું વહુને લાવો;
ધણી ડાહી સુતની નારી, તે આવશે સંગે તમારી,

સ૦—તુજ કહેવાથી હું વાધું, ચાલો હું પણ ભાધું બાધું;
લાવો કળાશ્રી સુતની નારી, તે આવશે સંગ તમારી.

પ્રવેશ ૫ મો.

સ્થળ—લીલાવતીનું પીયર.

પાત્ર—લીલાવતી, લક્ષ્મીબાઈ, અને સદાક્ષી.

લીલાવતી— લાવણી.

મને સલાય કરો મહારાજ, દુઃખની દાઝ, સુંણીને આજ, નમું છું તુજને

ઝટપટ મેળવવા નાથ યુક્તિ દો મુજને.

છેપ્રીતી ગુણુકા સાથ, વિપયીનાથ, જોડી કહું હાથ, અરજ સુંણ માર
દયા લાવો દીન દયાળ પ્રભુજી મોરારી.

રાખે વેશ્યાથી ખ્યાર, મોજ અપાર, કરે વારંવાર, વીસારી મુજને;

ઝટપટ મેળવવા નાથ યુક્તિ દો મુજને.

લક્ષ્મીઆર્થ—(પ્રવેશ કરીને.)

ગજલ.

અરે પુત્રી સુંણ વાત, કહું તુજને આજ;

સસરા તારા તુજને, આવ્યા તેડવા કાજ;

માટે કહે શાણી તારો, કેવો છે વિચાર;

અરે હમણાં એ આવશે, સંદેહ તારો ટાળ.

લીલાવતી—સુંણી માતા મારી તમારી મેં વાત,

ભણે સસરા આવ્યા, થઉં રળીયાત;

જઉં એમની સંગે, ખુશીથી હું ઘેર.

સુધાઈ સ્વામી ભાં, કરી કાંઈ પેર.

સદાશૂળ—(પ્રવેશ કરીને.)

ગીતી.

વીચાર છે વહુ કેવો, વખત થયો જવું લાંબી વાટે;

લીલા —લાવોં લુગડા માતા, જવું મારે સસરાની સાથે.

પ્રવેશ ૬ ઠો.

સ્થળ—લીલાવતીના ખાનગી ઓરડા.

લીલાવતી— એત.

અરે દૈવ ! અરે દૈવ ! ! કહું શું તુજને,

સ્વામી વિયોગે શું રખડાવે મુજને;

એવા શા અપરાધ કીધામે તારા,
 કે જેથી નાથ નથી બોલાવતા મારા.
 આવી પીયરથી હું ધરી મન ઉમેદ,
 પણ ગાટે તોયે પામવો પડ્યો ખેદ;
 કેમ મળે ? કેમ મળે ? મુજને જીવન હાર,
 યુક્તિ તેની બતાવ તું ! હે પ્રભુ દાતાર;
 (થોડી વાર વિચાર કરીને)

હાં ! હાં ! યાદ આવ્યું મને દહી ખાયે દિલદાર,
 માટે મહીડું વેચવા બનું હું મહીયાર,
 સસરાને જઈ સુંચવું મંગાવું મહીપીયાર;
 ભરવાડણ પછી થઈ, ભોળવું હું ભર ચાર.

લીલાવતી—(સદાશૂનની પાસે જઈ.)

ચાંપરાજનો રાગ.

સાસુ સસરા (૨) એક અરજ સુંણો મારી,
 ભોળવવા મુજ નાથને મેં યુક્તિ ચોજ સારી.
 થઈ ભરવાડણ (૨) હું મહી વેચવા જઈ,
 વેર માઈં અ રાંડથી, પછી કપટે વાળી આવું;
 માટે મહીપીયો (૨) તમે મંગાવી દોતો સાઈં,
 અરજ મારી ધારી ઉરમાં કહ્યું માનોને-માઈં.

સદાશૂન—

ગીતી.

ખરી વાત છે વહુ, મંગાવું હું મહીપીઓ આવાર;

બની રૂડી મહીયારી, મહી વેચવા જાને તમે તે ઠાર.

સેજ—વીવેકી વહું ભારી, તેથી આનંદ મારે ઉર;

લીલા—આપ પુન્ય પ્રતાપે, નાથ મેળવી દુઃખ કઈં સૌ દુર.

અંક ૪ થો. પ્રવેશ ૧ લો.

સ્થળ—ગુણકા ભુવન.

પાત્ર—લીલાવતી, સુમતિવિલાસ, કામલતા, ને દાસીઓ.

લીલાવતી—કોઈ ગોરસ લ્યોરે, કોઈ ગોરસ લ્યો.

(બે ચાર વાર ગાયછે.)

સુમતિવિલાસ— રાગ કેરંબો.

લટકે મટકે ચાલે મહીયારી, આ કેવી રૂડી ચાલ;
કેવી રૂડી ચાલ રે, આ કેવી રૂડી ચાલ. લટકે
શીર મહીની મટકી મેલી, બોલે મીઠાં વેણ;
જાંઝર પગમાં રમજીમ વાગે. વીજ જ્યુકે નેણ. લં
કુમકુમ કેરો ચાંદલો કપાળે, સેથો પુર્યો શીર;
મહી વેચવા કરે લલકારો, પેહેર્યું સુંદર ચીર. લટકે
દંડ અપ્સરા એની આગળ, દીસે દાસી તુલ્ય;
એને હું બોલાવું અહીંઆં, મહીનું પુછું મુલ્ય. લટકે

સુમતિ—(લીલાવતીને જોઈને.)

સદર.

રૂડી મહીઆરી અહીં આવો, મારે મહી લેવુંરે;
મહી લેવુંરે, મારે મહી લેવુંરે. રૂડી
એક શેરનું શું તું લેછે, સલ બાવ ખતાવ;
મટકી મારે લેવી તારી, માટે મહેલમાં આવ. રૂડી
મ્હોરો મોં માગી આપું, સાઈં દહીં તું આલ;
ખાતાં ખીર જેવું લાગે, એવો જોઈએ માલ. રૂડી

લીલાવતી— ત્રીતાળી ચોપાદ.

મારું મહી છે લાલ સારું, ખુશ કરો ખાધ મન તમારું;

આપ પુરા પરીક્ષક પ્રમાણ, ચાખી જુઓ ચતુર મુખજી.

સુમ—કહો વસો તમે કીએ ગામ, વળી શું છે તમારું નામ;

કોણ કુળે જન્મ છે તારો, વળી કેવો સ્વામી તમારો.

લીલા—રાજપુરે વસું વાસો લાલા, અમે મહીયારણ મનવાલા;
શા કારણે પુછોછો લાલ, શું કરવું છે વેવીશાળ.

સુમ—મને પ્રેમ તારાપર આવે, બહુ પ્યાર વળી સતાવે;

તેથી જવા દેવી નથી ગમતું, તુજ વિના ચિત્ત રે' જાતું.

લીલા—તમને તો ગમે ગુણકા નારી, નવ ગમે અમ જેવી નારી;

સુમ—શીદ કરોછો મસ્કરી મારી. વારે વારે કહું શું મહીયારી.

લીલા—પ્યારા પ્રીત હોએ જો કરવી, તો વેસ્યાને અળગી ધરવી;

સુમ—એમ કરવાને છું તૈયાર, કહે તો આવું સંગે આ વાર.

(કામલતા ગુમ પછે ચર્ચા જોતી હતી તે પ્રવેશ કરીને.)

કામલતા— (ક્ષત્રીકલંકનો.)

ચુપ કપડી ઓ રાંડ છીંનાળ, શીદ આવી તું મ્હોત્ર મારેરે;

તારા મહીમાં નથી માલ. જટ જને તું ઘેર તારે રે.

અલી જાતની નથી મહીયાર. શીદ આવી તું મ્હોત્ર મારેરે.

કોક કપડી દીસે છે નાર. - જટ૦

કરી ઠગાઈ ભોળવે મારો યાર. શીદ૦

હવે આવીશ નહીં ગમાર. જટ૦

કુદી આવે તો મટકી ભાગું હુંજ; શીદ૦

છાનીમાની રોતી રહીશ તુંજ. જટ૦

લીલાવતી—(અતી ક્રોધારતુર થઈને.)

અલી આવડો શો કરે અહંકાર. ગમાર જાત ગુણકા તારીરે.

તારા જેવી તો દીઠી મેં હજાર.	ગમાર૦
ભોળા ભોળવી લાખેણી લંટલૂંટ.	ગમાર૦
પણુ પ્રભુ પાસે નથી તારી છુટ.	ગમાર૦
કદી ખોટી નવ ખરચે બદામ.	ગમાર૦
તે ખરચે શું મ્હોરો મહી કામ.	ગમાર૦
તું “ખ્યારી” થઈ ઉપજાવે મૂલ.	ગમાર૦
પણુ આખર છે ધુળની ધુળ.	ગમાર૦
કદી તારાથી હું નથી ડરનાર.	ગમાર૦
તારા જેવી મારે હુંડી હજાર.	ગમાર૦

દાસીઓ— (હાડાજી શું કરો એ રાહ.)

હે બાઈ શું કરો કર્મ આ, થશે હાની તેથી ભારીરે; બાઈ.
તેનો વિચાર લાવો દિલમાં, સુંજો અરજી અમારીરે. બાઈ.
નીચી જાતની એ ભરવાડણુ, ક્યાંથી હોય મતી સારીરે; બાઈ.
સમજી શાંણું આપજો બાઈ, જક કરવી ન સારીરે. બાઈ.
બક બક છોને રાંડ એ કરતી, એવી બહુ મહીયારીરે; બાઈ.
માની અમાઈ મ્હોલમાં ખ્યારો, શાંતી હ્યો દિલ ધારીરે બાઈ.

કામલતાં—(સુમતિવિલાસને) ગીતી.

સુંજો ખ્યારા મારા, નથી મહીઆરી એ ધુતારી નાર;
પ્રીત માટે તમ સંગે, આવીછે તે કપટ કરી આ ઠાર.

પ્રવેશ ૨ જે.

સ્થળ—લીલાવતીનું સયન ગ્રહ.

લીલાવતી— (ગીરધારીરે વાત કહુ તં એરાહ)

પ્રભુ ખ્યારારે, અકળ ગતીછે તારી પુરો આશા સૌ મારી;
હું માનીશરે ઉપકાર બહુ બહુ તારો, તમે પુરો મનારથ મારો.

હુલ—હું દાસી સદા તમારીરે, ઝટ મેળવ મુજ વીહારીરે;
તુર્ત તમ્મવી વેલ્યા નારીરે વદુ સાચુરે લળી લળી દાસી તારી. પુ.
તુજ સહાયેરે, નાણું લાવી તાંણી, તેથી ગુણુકા ધણું ગભરાણી;
બહુ લાવેરે વેર મારા વીશે મનમાં, એટલું દુઃખ મારા તનમાં.

હુલ—વશ થયા મુજ કેખીરે, ખુશ પાચે મુજને હારે;
પણ રાંડ મારે બહુ સેખીરે, તેનો બદરે દેને તુજ ઉતારી. પુ.
તમે હવેરે, મેળવો મારા સ્વામી નમી નમી કહું અંતર જામી;
બહુ માનુરે, આભાર ઈશ તમારા, તમે પુરો મનોરથ મારા.

હુલ—પ્રાણપતી મેળવવા ચાહુરે, વળી હરનીશ તુજ ગુણુ ગાઉરે;
દેવ દર્શન કરી ખુશી થાવુંરે, એવી આશારેલકું અંતરમાં ધારી. પુ.

પ્રવેશ ૩ જો.

સ્થળ—વેશ્યાવાસ.

પાત્ર—કામલતા લીલાવતી સુમતીવિલાસ.

કામલતા—

રાગ

હાય, આ શી દશા મારી થઇ, પ્યારાથી કાં દુરે કરી;
ખેભાન થઈ ભૂલી ગઈ, બચાવતું દયા ધરી. હાય.

કરે જીવન બહુ મુજપર મ્હોરો ધુત્તી ભરે તે ધર;

માટે દયાળુ સહાય કર, માગુ હું ફરી ફરી. હાય.

લોભી નિત્ય આવે જેમ, સદા તે આવેછે તેમ;

પૈસા લેવાય લેછે તેમ, એથી ઉગારો દંયા કરી. હાય.

લીલાવતી—કોઈ મહી ખરીદોમારું, લાલા મહી ખરીદો મારું.

તે સ્વાદે લાગે સાડ, લાલા મહી ખરીદો મારું.

કામલતા—

કેરબો.

નથી લેવું મહીયારી મારે મહી તારે,

મહી તારે, સુણ, મહી તારે. નથી.

(૧૮)

કામલતા—તમે જશો થું એની સાથ !

લીલાવતી—તારાં દેખતા યહું હાથ !

૧-૩- હારી હારી તું પડી પછાત.

(સુમતિવિલાસ લીલાવતીની સાથે જાય છે.)

સુમતિવિલાસ વેશ્યાને તુચ્છકારી અતિ

આનંદથી લીલાવતી સંગે જાય છે

તે વખતે આકાશવાણી થાય છે.

આકાશવાણી— માલીની છંદ.

પરમ અચલ જોડું, આપ રહેજો સદાણ;

અવિચલ ત્રર કન્યા, શાન્તી પામો સદાણ;

શરદ પુનમ સ્વીલે, ચંદ્રમા જે વિભુજી,

ઉદય અમ્મર વન્ને, રાઘવો નિસ પ્રભુજી.

(૧૭)

સ્વાદ બળ્યો શો મહીમાં તારા એવી સાઈં પાણી;
માટે તું ન આવીશ કદી, કહ્યું માર માની. નથી
ધુતારી તું ધુતવા આવે, નિત્યે મારા દ્વાર;
હવે કદી અહીં આવીતો, મારીશ તુજને માર. નથી.

સુમતીવિલાસ— ભેરવી ત્રીતાળી.

એના ઉપર પ્યાર, આવે મને, એના ઉપર પ્યાર; ટેક.
બન્ને હોયે એ ધુતારી, પણ મારી દિલદાર. આવે
ઇંદ્ર અપ્સરા જેવી રૂપાળી, અજબ દેખું એનાર. આવે
જ્યારે દુરથી દેખું એને, ઉપજે હર્ષ અપાર આવે

(શાકી સરાખ એકીલા એ રાહ.)

કામલતા—શેઠ બોલ્યા એ તે શી વાત !

સુમતી વીલાસ—સત્ય એ છે સા સાક્ષાત !

લીલાવતી—કેમ રાંડ પડી તું ચાટ !

૨-૩- હારી હારી તું પછાત !

કામલતા—અરે વિચારો પ્રાણનાથ !

સુમતી—મને ગમે ન તારો સાથ !

લીલાવતી—હવે ધસીને રો'તું હાથ !

૨-૩- હારી હારી તું પડી પછાત !

સુમતી—ચાલ જ તારું મુખ દાટ !

કામલતા—ક્રોધ કરોછો સાને માટ !

લીલાવતી—કેવો મુખે ખાધો છે કાટ !

૧-૩- હારી હારી તું પડી પછાત !

સુમતી—નથી તારો હું પ્રાણનાથ !

જાહેર ખબર.

અમારી પાસે વેચવાનાં પુસ્તકો.

ભત્તરો નાટકનાં ગાયનો.....	૦-૨-૦.
ચાંપરાજ હાડાનાં ગાયનો.....	૦-૨-૦.
ઉદેપુર રાણા રાજસીંહનાં ગાયનો.....	૦-૨-૦.
પૃથુરાજ રાઠોડનાં ગાયનો.....	૦-૨-૦.
ચંદન મહ્યાગિરીનાં ગાયનો.....	૦-૨-૦.
શકુન્તલા નાટકનાં ગાયનો.....	૦-૨-૦.
સદેવંત શાવલીંગાના ગાયનો.....	૦-૧-૬.
રાણકદેવી રાહખેંગારનાં ગાયનો.....	૦-૧-૦.
વનરાજ ચાવડાનાં ગાયનો.....	૦-૧-૦.
દત્ત શેઠ દુઃખદર્શક નાટક.....	૦-૧-૦.
ગરૂપાદાસની ગરૂપ !.....	૦-૧-૦.
દીવાળી લઘુચંદનો કારસ.....	૦-૧-૦.
બાસુદી પુરીનો કારસ.....	૦-૧-૦.

એ સિવાય, નાટકો, વાર્તા, કીરસાઓ, જૈનધર્મનાં, વૈષ્ણવધર્મનાં, વીગરે પુસ્તકો મળશે. વેપારીઓને કમીશન ધણુંજ આપીશું. પત્રવ્યવહાર નીચેના શીરનામે રાખવો.

ખત્રી. કેશવલાલ દામોદર.

અમદાવાદમાં. કાળુપુરમાં, હજીરાની પોળમાં.

